

Informacja prasowa

Będzie więcej rysi w Polsce. NFOŚiGW z programu LIFE udostępni 6 mln zł na rozszerzenie populacji drapieżnika

Co najmniej o 4000 km² zwiększy się w ciągu najbliższych czterech lat obszar występowania rysia w północno-zachodniej Polsce, a liczba tych drapieżnych do 2028 roku wzrośnie na tym obszarze ze 117 do 149 osobników. Takie mają być główne rezultaty wdrożenia projektu przyrodniczego realizowanego w ramach europejskiego programu LIFE, na który Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przekaże dotację w wysokości 6 mln zł. Umowa w tej sprawie została podpisana 26 czerwca 2023 r. w ośrodku Dzika Zagroda w Jabłonowie na Pomorzu Zachodnim, gdzie znajduje się hodowla rysia.

W Polsce ryś występuje w dwóch odrębnych populacjach: karpackiej oraz północno-wschodniej (bałtyckiej). Obie charakteryzuje nie tylko fizyczna izolacja, ale także odrębność genetyczna, przy czym – wedle prognoz dotyczących przyszłości rysia bałtyckiego – szansą na jego przetrwanie w dłuższej perspektywie jest zwiększenie liczby lokalnych populacji tego gatunku. Dlatego w latach 2023-2028 będzie realizowany projekt pod nazwą: „Rozszerzenie zasięgu populacji rysia w północnej Polsce (ang. Expanding the range of the lynx population in northern Poland). Wnioskodawcą jest Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze (ZTP), współbeneficjentem Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Spychowo, a partnerami zagranicznymi: Ecosystems Protection Centre (Litwa) oraz Rewilding Oder Delta e.V. (Niemcy). Zasadniczą ideą projektu, w odniesieniu do Polski, jest zwiększenie liczby rysia oraz obszaru ich występowanie w siedmiu województwach: zachodniopomorskim, wielkopolskim, lubuskim, kujawsko-pomorskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim i podlaskim. Budżet projektu (w jego polskiej części) wynosi przeszło 17,1 mln zł, a wnioskowane dofinansowanie z NFOŚiGW obejmie 35 proc. kosztów kwalifikowanych, czyli nieco ponad 6 mln zł.

– Utrzymanie w Polsce bioróżnorodności i zachowanie w dobrostanie rodzimych gatunków to istotny wyznacznik zrównoważonego rozwoju i jeden z priorytetów w naszej polityce środowiskowej i przyrodniczej – zaznacza Małgorzata Golińska, wiceminister klimatu i środowiska, główny konserwator przyrody. – Ryś należący do największych drapieżników Europy i będący – obok żbika – jednym z dwóch tylko występujących w Polsce przedstawicieli kotowatych niewątpliwie stanowi wartość polskich lasów. Chcemy, aby jego populacja systematycznie wzrastała i przez to został odtworzony historyczny zasięg występowania rysia bałtyckiego na obszarze północnej Polski. Chodzi nam także o to, aby te drapieżniki były zróżnicowane genetycznie i mogły rozmnażać się w środowisku naturalnym, a ich ochrona miała równoległe wsparcie w Polsce, na Litwie i w Niemczech. Dofinansowanie ze środków unijnego programu LIFE pozwoli w ciągu najbliższych lat zrealizować te zamierzenia – dodaje sekretarz stanu w MKiŚ.

Głównym celem projektu jest powrót bałtyckiej metapopulacji rysia do Europy Środkowej poprzez tworzenie zróżnicowanych genetycznie lokalnych populacji na obszarze północnej Polski. Jednocześnie mają być stworzone warunki do efektywnej dyspersji (przemieszczania się) osobników i przepływu genów w ramach bałtyckiej metapopulacji rysia w naszym kraju, jak również na Litwie i w Europie Środkowej. Projekt wsparty z programu LIFE powinien także przyczynić się do utrzymania społecznej akceptacji dla ochrony rysia w Polsce, na Litwie i w Niemczech oraz uzyskania poparcia dla strategii zarządzania bałtycką populacją tego gatunku w Polsce, która ma być wypracowana z partnerami z zagranicy.

– Finansujemy szeroko rozumiany ekorozwój Polski, a ochrona przyrody i bioróżnorodności pozostaje jednym z naszych głównych zadań – zaznacza wiceprezes Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Paweł Mirowski. – Zależy nam na zapewnieniu wysokiej efektywności programu reintrodukcji rysia w północno-zachodniej Polsce, dlatego poprzez dofinansowanie z programu LIFE wesprzemy szereg działań, których następstwem będzie nie tylko sam wzrost liczebności i zasięgu występowania rysia, lecz także pozytywne efekty w zakresie różnorodności genetycznej lokalnych populacji, pozyskania danych do badań i analiz, wypracowania zasad ochrony rysia bałtyckiego, a także upowszechnienia wiedzy przyrodniczej w społeczeństwie – podsumowuje wiceprezes NFOŚiGW.

Szczegółowe cele projektu obejmują między innymi: zapewnienie różnorodnych grup założycielskich (40 rysia pozyskanych głównie z europejskich ośrodków hodowli i ogrodów zoologicznych), wzrost liczebności bałtyckiej metapopulacji rysia w Polsce poprzez wypuszczenie zwierząt do przyrody i ich rozmnażanie w środowisku naturalnym, czy też rozszerzanie zasięgu występowania rysia poprzez tworzenie lokalnych populacji typu „stepping stone”. Równie istotnym celem jest utworzenie biblioteki genotypów rysia euroazjatyckiego, a także działania na rzecz utrzymania spójności Północnego Korytarza Ekologicznego oraz sieci obszarów Natura 2000 na podstawie analizy lokalizacji i przemieszczania się ponad 80 rysia. Niezwykle ważne jest także ograniczanie śmiertelności rysia na drogach poprzez wyznaczenie miejsc o największym zagrożeniu wypadkami z ich udziałem.

Działania w ramach projektu wspartego przez NFOŚiGW ze środków programu LIFE będą prowadzone od 10 października 2023 r. do 31 grudnia 2028 r. przez Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze oraz Nadleśnictwo Spychowo. Mają one przynieść wymierne rezultaty, wśród których najważniejsze to: zwiększenie obszaru występowania rysia z 13 200 km² do co najmniej 17 200 km² do 2027 r., czyli o minimum 4 000 km² (głównie na obszarze Pomorza); wzrost minimalnej liczebności rysia ze 117 osobników (wykazanych w raporcie dla KE w 2019 r. oraz danych ZTP z 2021 r.) do 149 osobników w 2028 r.; stworzenie biblioteki genotypów rysia euroazjatyckiego jako narzędzia do efektywnego planowania i reintrodukcji oraz monitorowania przepływu genów w metapopulacji bałtyckiej (Polska, Litwa, Niemcy) tego gatunku, podniesienie poziomu wiedzy i akceptacji wśród reprezentantów różnych grup zawodowych i interesu (leśnicy, myśliwi, hodowcy, policjanci) oraz służb ochrony przyrody (RDOŚ i GDOŚ) na potrzeby efektywnych działań ochrony rysia bałtyckiego, a ponadto przygotowanie opracowań i dokumentów, które umożliwią korzystanie z wiedzy i doświadczeń zebranych w trakcie realizacji projektu.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) jest liderem we wdrażaniu programów zmieniających na lepsze jakość życia w Polsce. Od ponad 33 lat inicjuje i wspiera działania na rzecz środowiska i transformacji energetycznej. Podległa Ministerstwu Klimatu i Środowiska instytucja finansuje i współfinansuje przedsięwzięcia proekologiczne. Dzięki środkom NFOŚiGW uruchomiono inwestycje o wartości ponad 290 mld zł z czego prawie 2/3 dzięki środkom własnym NFOŚiGW. Z jej wsparcia korzystają zarówno przedsiębiorcy, samorządy i administracja państwowa, jak i uczelnie, organizacje pozarządowe i osoby prywatne.

Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ul. Konstruktorska 3a, 02-673 Warszawa
media@nfosigw.gov.pl

Wydział Komunikacji Medialnej
Departament Edukacji i Komunikacji
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
media@klimat.gov.pl